

ПОЗАДИНА МОРА БИТИ БЕЗБЕДНА

Једног дана почетком октобра 1941. године Слободан Пенезић Крцун, заменик политичког комесара Ужичког партизанског одреда, позвао је мене и Миленка Боснића у своју канцеларију, која се налазила на првом спрату зграде у којој је био смештен Штаб Ужичког партизанског одреда (садашња зграда Окупштине општине Титото Ужице). У приземљу зграде налазила се Команда места, а командант је био Вукола Дабић.

Ја и Бошић дођемо одређеног дана пред Крцунову канцеларију. Размишљамо о томе зашто ли нас зове. Погледамо на врата канцеларије. На њима пише бр. 22. Закуцамо на врата и уђемо. Друг Крцун нас лепо прими и започе разговор. Разговарали смо ОКО двадесет минута. Изнео нам је ситуацију у којој се налазимо, да непријатељ покушава да се инфилтрира у Народно-ослободилачки покрет и да га изнутра разбије, да у град долазе разма сумњива лица и да их на неки начин треба пратити. Нагласио нам је да, ако нам се неко учини много сумњивим, да то пријавимо патролној партизаној милицији како би га она легитимисала, па ако буде нешто сумњиво, да га приведе у станицу градске партизанске милиције.

На крају нам је Крцун саопштио да код њега долазимо овако јутро у 7 часова да му поднесемо извештај о извршеним задацима претходног дана, као и да примимо нове, конкретне задатке. Тада нам је дао неколико стотина динара за трошак, јер смо морали повремено свраћати у кафане и тамо поседети, нешто попити и поразговарати <с понеки; а познато је да се у кафанама могу понекад сазнати врло интересантни подаци. Новац за трошак у кафанама добијали смо од Крцуна неколико пута.

Од Комаде места у Ужицу добили смо пропуснице са којима смо могли да улазимо у све војне и цивилне установе на подручју Ужичког партизанског одреда.

Сећам се једног интересантног случаја. У Ужицу су се појавила четири човека у потпуно новом шумадијоком оделу. Копорани и прслуци били су од плаве чоје, извезени гајтанима. Чакшире и шајкаче од камгарна и на ногама опанци. Деловали су веома импозантно. У Ужицу се причало да су то „Енглези“.

Једнога јутра, када омо били на реферисању код друга Крцуна, он нам стави у задатак да пратимо кретање те четворице „Енглеза“, куда иду, с ким се састају, где спавају, итд.

Приликом једне сахране изгинулих партизанских бораца приметио сам и ову четворицу „Енглеза“. И они оу ишли у погребној поворци од зграде тадашње Ооовне школе до Доварја Погае сахране разишли су се код бившег хотела „Златибор“ Двојица оу отишли у кафану Ђокргце Живковића а која се налазила на месту на ком се данас налази ресторан „Бреза“. Ја сам пошао за њима да их пратим. Друга двојица су отишла негде у другом правцу. Миленко Боонић је отишао да изврши неки други партијоки задатак, па није могао да прати кретање оне друге двојице. Ја сам моје „Енглезе“ пратио до кафане Ђокице Живковића а онда сам нешто пре шест часова, морао ићи на седницу Градског народноослободилачког одбора, чији сам био члан.

У току рада седнице Градског народноослободилачког одбора, негде око 23 часа, дошао је курир и рекао ми:

— Друзе Илија, друг Крцун те тражи да одмах дођеш код њега у канцеларију.

Одмах сам кренуо. Уопут сам размишљао што ли ме то друг Крцун тражи. Вероватно неки нови задатак — помислио сам у себи. Крцуна сам срео на степеницама у згради Штаба Ужичког партизанског одреда. Са њим је био један човек у униформи и мислим да је то био Оретен Жујовић — Црни. Крцун ме упита:

— Где оу ти „Енглези“?

— Двојицу њих пратио сам до кафане Ђокице Живковића и пре шест часова сам морао да идем на седницу Градског народноослободилачког одбора. Друга двојица „Енглеза“ су отишла у неком другом правцу „без пратње“, јер је друг Боџић морао да иде да изврши неки други партијски задатак! — одговорио сам.

Тек што сам Крцуну одговорио на постављено питање, онај друг, за кога мислим да је био Сретен Жујовић Црни, упери пушку у мене и повика:

— Зар се тако извршавају задаци? Ти ниси овестан задатка који си примио!

Те речи ме уплашише и помислих: Због чега да изгубим главу? Онда му одговорих:

—* Друзе, ја нисам могао у исто време бити на два-три места.

У међувремену друг Крцун се умеша у наш разговор и рече:

— Друзе, овога човека одлично познајем. Он је наш човек и врло поверљив.

Тада се Крцун мени обрати:

— Можеш ли ујутру у седам сати да ми доведеш ону четворицу „Енглеза“?

— Могу, одговорих ја.

Потврдан одговор сам дао јер сам знао отприлике где се „Енглези“ налазе на преноћишту. Одмах сам се упутио једном пријатељу са молбом да провери да ли се ту „Енглези“ налазе на спавању код једног његовог комшије. Он је то прихватио, отишао је код свога комшије, проверио и установио да спавају у тој кући. Ја сам одмах обавестио патролу партизанске милиције, која их је привела у Штаб Ужичког партизанског одреда. Ја сам ишао за њима и чекао преко пута зграде Штаба Ужичког партизанског одреда. Размишљао сам пгта ли ће бити са нашим „Енглезима“. Моме изненађењу није било краја кад сам приметио да после 20 минута „Енглези“ слободно изађоше из зграде Штаба Ужичког партизанског одреда и одоше у град.

Једва сам чекао кад ће сванути да идем код друга Крцуна да ми објасни шта се ово ради.

Дођем код друга Крцуна и питам га:

— Друзе Крцуне, шта је ово? Онај хтеде да ме убије што нисам пратио „Енглезе“, а ви их пуштате на слободу одмах после двадесет минута,

— Пустите Илија, то је виша политика! — рече Крцун,

Потом неколико дана „Енглези“ су се изгубили из града и отишли у мени непознатом правцу.

Приликом експлозије у трезорима Народне банке, у којима је била смештена партизанска фабрика муниције, нашао сам се са Миленком Боснићем код данашње беизиноке пумпе, на путу за Соколану. Прво смо помислили да авиони бомбардују. Погледамо у небо, а оно нигде авиона. Видимо да из трезора кула велики дим. Упутимо се тамо и видимо на главној улици Крцуна како стоји на мотору, возећи се у правцу зграде Врховног штаба.

Када смо дошли до зграде Врховног штаба спазио нас је, позвао к себи и рекао нам:

— Идите у Команду места и саопштите им да се блокирају сви улази у град, да се забрани излазак из града овим лицима и да се легитимишу сва лица која улазе у град.

После тога издао нам је наређење да обиђемо све просторије зграде Штаба Ужичког партизанског одреда, да нема шта сумњиво. Задатак смо извршили и нисмо нашли ништа сумњиво.

Илија СИМОВИЋ